

ROMAN IMPERIAL OCTAGONAL GEMS: ANALYSES AND INTERPRETATIONS

Melih ARSLAN^a, Burçak DELİKAN^b

^a Retired Director of the Museum of Anatolian Civilizations, Ankara, Türkiye; e-mails: meliharslan4@gmail.com; arslanmelih06@hotmail.com;
ORCID: 0000 0002 2152 1564

^b Dokuz Eylül University, Graduate School of Social Sciences, Department of Archaeology, İzmir, Türkiye; e-mail: burcak77@gmail.com;
ORCID: 0009 0009 3095 5215

Keywords: Octagonal-cut gems, Intaglios, Ankyra, Kaisareia, Roman period, Early Byzantine period

Abstract: When the distribution of octagonal-cut gems from the Roman Imperial period in excavation finds and museum collections is examined, one can observe that such jewellery generally originates from Central Anatolia and its vicinity. These octagonal-cut gems, generally used as seals, have their origins in the octagonal-pyramidal stamp seals of the Persian period. The reason for the high frequency of octagonal ring stones in Central Anatolia during the Roman period is attributed by the authors to the fact that the Cappadocia region remained under Persian rule for a long time and served as an important satrapy centre. In particular, it is observed that most of the pyramidal chalcedony stamp seals found in Sardis and Daskyleion – prominent satrapy centres in Anatolia – have octagonal seal surfaces. This Achaemenid tradition from the Persian Empire period appears to have persisted into the Roman period. In contrast to Anatolia, it is noted that Roman period octagonal gems are found in very limited numbers in state museums and private collections across Europe and America. The period during which this specific gem type was popular in the Roman world spans from the 2nd to the 5th century AD. This study demonstrates that the octagonal shape held both numerical and symbolic significance among soldiers and early Christian communities in Central Anatolia during the Roman period. This paper aims to clarify the hypothesis that octagonal ring stones were likely manufactured by a permanent workshop in Ankyra, the metropolis of Galatia, and Kaisareia, the metropolis of Cappadocia. In this study, a total of 51 octagonal gems are presented, including 6 found in excavations around Ankara, 14 from the collections of two different museums in Ankara, 8 from three separate private collections, and 23 from other archaeological museums in Anatolia. Thanks to the coins found in the same graves as the octagonal gems unearthed during excavations at the Juliopolis Necropolis in the Nallıhan district of Ankara, precise dating has been possible, revealing that these gems date to the 2nd century AD. Although octagonal gems were widely used during the Late Roman Empire and Early Christian periods, they are seen as a tradition extending from the Persian (Achaemenid) period to Islamic eras. Among the 51 gems examined, one features a cameo (relief) depiction, while the others feature intaglios (incised carvings). While these depictions were primarily used as personal seals, they also reflect the beliefs of the wearer.

Cuvinte-cheie: gemen octogonale, gravuri incizate, Ankyra, Kaisareia, epoca romană, perioada bizantină timpurie

Rezumat: Atunci când se analizează distribuția pietrelor de inel cu tăietură octogonală din perioada imperială romană, atât a celor provenite din săpături arheologice, cât și a celor aflate în colecțiile muzeale, se poate observa că provin, în general, din Anatolia Centrală și din zonele învecinate. Utilizate în general ca sigilii, acestea își au originile în sigiliile-ștampilă octogonale în formă de piramidă din perioada persană. Motivul frecvenței lor ridicate în Anatolia Centrală în perioada romană este atribuit de autori faptului că regiunea Capadociei a funcționat vreme îndelungată ca satrapie, în cadrul sistemului de organizare administrativă a Imperiului Persan. Se observă, în special, că majoritatea sigiliilor-ștampilă piramidale din calcedonie descoperite la Sardes și Daskyleion – importante centre ale satrapiei anatoliene – prezintă suprafețe de sigilare octogonale. Această tradiție achemenidă din perioada Imperiului Persan pare să se fi perpetuat până în perioada romană. Spre deosebire de Anatolia, se remarcă faptul că gemenle octogonale din perioada romană se găsesc în număr limitat în muzeele naționale și colecțiile private din Europa și America. Perioada în care acest tip specific de gemă a fost popular în lumea romană se întinde din secolul al II-lea până în secolul al V-lea d.Ch. Prezentul studiu demonstrează că forma octogonală a avut atât o semnificație numerică, cât și una simbolică în rândul soldaților și al comunităților creștine timpurii din Anatolia Centrală în perioada romană. Studiul de față își propune să clarifice ipoteza conform căreia pietrele de inel octogonale au fost probabil fabricate în ateliere permanente din Ankyra, metropola Galatiei, și Kaisareia, metropola Capadociei. În lucrarea de față sunt prezentate 51 de pietre de inel octogonale, dintre care 6 descoperite în săpături realizate în jurul Ankarei, 14 din colecțiile a două muzee diferite din Ankara, opt din trei colecții private și 23 din alte muzee arheologice. Datorită monedelor descoperite în aceleași morminte cu pietrele de inel octogonale scoase la lumină în cadrul săpăturilor efectuate în necropola orașului Juliopolis, azi cartierul Nallıhan al Ankarei, a fost posibilă datarea precisă a pieselor, acestea aparținând secolului al II-lea d.Ch. Deși utilizate pe scară largă în perioada romanității târzii și a creștinismului timpuriu, ele sunt interpretate ca manifestare a unei tradiții îndelungate, care se transmite din perioada persană (ahemenidă) până în epocile islamice. Dintre cele 51 de pietre examinate, una conține o reprezentare în relief (camee), în timp ce toate celelalte prezintă intagii (gravuri incizate). Utilizate în principal ca sigilii personale, ele reflectă totodată credințele purtătorului.

INTRODUCTION

Octagonal gems from the Roman period are of particular significance due both to their scarcity and their likely symbolic meaning. It is noted that octagonal gems are rare in European and American museums and

private collections, whereas they are found in relatively large numbers in Central Anatolia¹. This specific type of gem appears to have been popular between the 2nd and 5th centuries AD.

¹ Goldman 2014, p. 163–164.